

ATİPİK BİR SERVİKOVAJİNAL SMEARDE RAHİM İÇİ ARAÇ ÖYKÜSÜ VARSA ?

Dr. Özlem AYDIN, Dr. Ayşe POLAT, Dr. Canten TATAROĞLU

ÖZET: Rahim içi araç kullanımının mekanik etkileri sonucunda smearlerde adenokarsinomu taklit eden atipik glandüler hücreler ve skuamöz intraepitelial lezyonu taklit eden atipik skuamöz hücreler görülebilir. Bu çalışmada rahim içi araç kullanan hastaların smearlerindeki sitomorfolojik özellikler tartışıldı. Çalışmada rahim içi araç kullanan 60 hastaya ait Papanicolaou boyalı servikovajinal smear örneği değerlendirildi. Olguların %96.6'sı intraepitelial lezyon ya da malignite yönünden negatif tanı alırken, %1.6'sı önemi belirli olmayan atipik skuamöz hücre ve %1.6'sı atipik glandüler hücre içermektedir. Önemi belirli olmayan atipik skuamöz hücre ve atipik glandüler hücre tanısı alan olgularda, rahim içi araç çıkarıldıktan 3-4 ay sonraki kontrol smearlerinde atipik değişikliklerin kaybolduğu gözlemlendi. Rahim içi araç kullanan hastaların servikovajinal smearlerinde izlenen sitomorfolojik değişikliklerin displastik ya da neoplastik süreçlerden ayrımı zor olabileceğinden, çok dikkatli olunmalı ve kontroller ile takibi yapılmalıdır.

ANAHTAR KELİMELE: Servikovajinal smear, intrauterin araç.

SUMMARY: WHEN THERE IS AN INTRAUTERINE DEVICE HISTORY IN AN ATYPICAL CERVICOVAGINAL SMEAR. Because of the mechanical effect of intrauterine device, atypical glandular cells mimicking adenocarcinoma and atypical squamous cells mimicking squamous intraepithelial lesion may be seen. The aim of the study is to examine the cytomorphological findings in cervicovaginal smears associated with an intrauterine device. Cervicovaginal smears were taken from 60 users of intrauterine device. The slides were stained with Papanicolaou. No sign of intraepithelial lesion or malignancy were observed in 99.6% cases. The cytological diagnoses was atypical squamous cells of undetermined significance in 1.6% and atypical glandular cells in 1.6% cases. In these cases cytologic atypia disappeared in a period of 3 to 4 months after removal of the intrauterine device. One should be careful because of the difficulty in differential diagnosis between reactive cytomorphological changes and dysplastic or neoplastic process in a cervicovaginal smear from the cervicovaginal smears of intrauterine device users.

KEY WORDS: Cervicovaginal smear, intrauterine device.

GİRİŞ

Rahim içi araç (RİA) kullanan hastaların smearlerinde inflamatuvar, reperatif ve proliferatif süreçler sonucu atipik, bizar ya da multinükleer dev hücreler ve kalsifiye cisimcikler görülebilir (1,2). Mekanik irritasyona ikincil olarak sıklıkla adenokarsinomu taklit eden atipik glandüler hücreler (AGH) ve skuamöz intraepitelial lezyonu (SİL) taklit eden atipik skuamöz hücreler izlenebilir (3,4).

Çalışmamızda, RİA'lı 60 olguya ait servikovajinal smearlerdeki sitomorfolojik bulgular, öncelikle atipi yönünden değerlendirildi.

GEREÇ VE YÖNTEM

Jinekoloji polikliniğine başvuran RİA'lı 60 olgudan alınan servikovajinal smear örnekleri saç spreyi ile fikse edilip patoloji laboratuvarına iletili. Fikse edilmiş lamalar Papanicolaou (PAP) ile boyanarak 2001 Bethesda sisteminde göre ışık mikroskopunda değerlendirildi (5). Normal dışı hücre değişiklikleri saptanan hastalar, RİA'ları çıkarıldıktan sonra kontrol smearler ile takip edildi.

SONUÇLAR

Hastaların ortalama yaşı 37.4'tür. Hastalardaki en sık şikayet akıntı (%46.6) ve adet düzensizliği (%13.3) idi. Jinekolojik muayenede hastaların %25'inde servikal erozyon, %20'sinde servisit saptandı. İntraepitelial lezyon ya da malignite yönünden negatif yaymalarda izlenen sitomorfolojik bulgular Tablo 1'de görülmektedir.

Dört olguda (%6.6) kandida albicans, 2 olguda (%3.3) trikomonas vajinalis, 2 olguda (%3.3) ise kokobasil en-

TABLO 1: RİA KULLANAN, İNTRAEPİTELİYAL LEZYON YA DA MALİGNİTE YÖNÜNDEN NEGATİF SERVİKOVAJİNAL SMEARLERDE SAPTANAN SİTOMORFOLOJİK BULGULAR

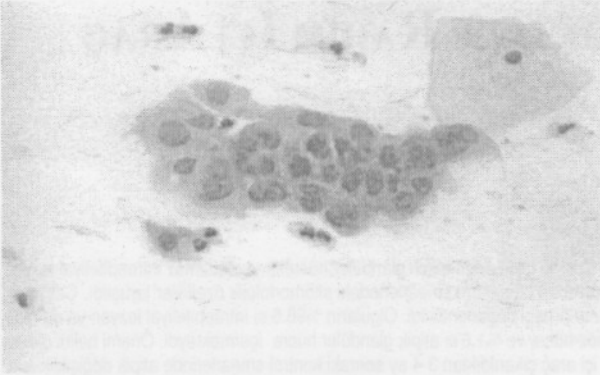
SİTOMORFOLOJİK BULGULAR	HASTA SAYISI	(%)
Yoğun inflamasyon	57	(95.0)
Endoservikal skuamöz metaplazi	42	(70.0)
Papiller yapılar ve üç boyutlu gruplar oluşturan glandüler hücreler	32	(53.3)
Reaktif skuamöz hücreler	42	(70.0)
Reaktif glandüler hücreler	40	(66.6)
Bi-multinükleer hücreler	21	(35.0)
Psammom benzeri kalsifiye cisimcikler	5	(8.3)

TABLO 2: RİA KULLANAN 60 HASTAYA AİT SERVİKOVAJİNAL SMEARLERDE SİTOLOJİK TANİ DAĞILIMI

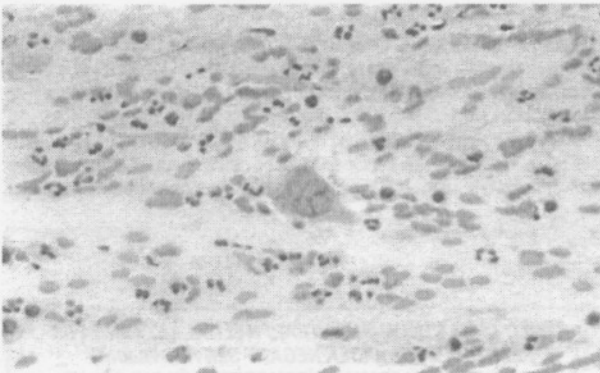
SİTOLOJİK TANİ	HASTA SAYISI (%)
İntraepitelial lezyon ya da malignite yönünden negatif	58 (96.6)
Atipik skuamöz hücreler- önemi belirli olmayan (ASC-US)	1 (1.6)
Atipik glandüler hücreler (AGH)	1 (1.6)
TOPLAM	60 (100.0)

feksiyonu saptandı. Olgulara ait sitolojik tanı dağılımı Tablo 2'de görüldüğü gibidir.

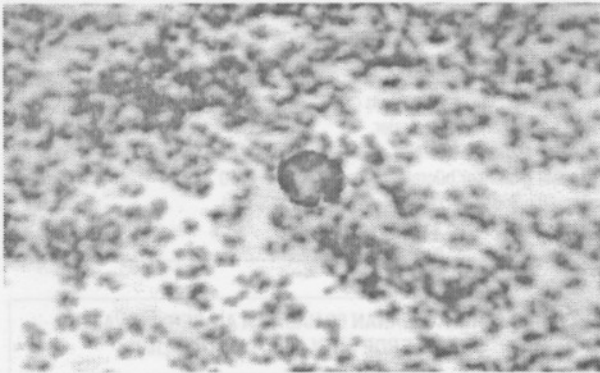
İntraepitelial lezyon ya da malignite yönünden negatif tanısı alan 58 olgunun 41'inde (%70.6) belirgin reaktif hücresel değişiklikler (Resim 1,2) saptandı. Olguların beşinde (%8.3) yaymalarda psammom benzeri kalsifiye cisimcikler (Resim 3) gözlemlendi. Önemi belirli olmayan atipik skuamöz hücre (ASC-US) tanısı alan olgunun (Resim 4) RİA

Resim 1: Reaktif glandüler hücreler (PAP x200).

Resim 2: Multinükleer hücre (PAP x200).

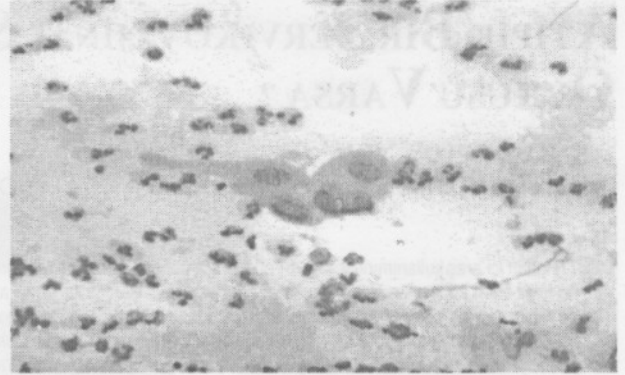

Resim 3: Psammom benzeri kalsifiye cisimcik (PAP x400).

çıkarıldıktan bir ay sonraki kontrol smearinde, aynı değişiklikler devam etmekte iken, dört ay sonraki smearinde atipik değişikliklerin kaybolduğu gözlemlendi. Atipik glandüler hücre (AGH) tanısı alan olguda (Resim 5) ise RİA çıkarıldıktan üç ay sonraki kontrol smeari intraepitelial lezyon ya da malignite yönünden negatif idi.

TARTIŞMA

RİA kullanan hastalardan alınan servikovajinal smear örneklerinde yoğun inflamasyon ve dejeneratif değişikliklerin varlığı, hastanın genç yaşta olması ve RİA kullanım öyküsü, yanlışlıkla epiteliyal hücre anormallikleri (AGH/Adenokarsinom ya da ASC-US/Skuamöz hücreli karsinom) tanısı veril-

Resim 4: Atipik skuamöz hücreler-önemi belirli olmayan (ASC-US) (PAP x400).

Resim 5: Atipik glandüler hücreler (AGH) (PAP x400).

mesini önlemede yardımcıdır. Ayırıcı tanısı yapılamayan olgularda ise AGH ya da ASC-US tanısı verilmelidir (1,3,4).

Servikovajinal smearlerde, malign hücre olmaksızın psammom benzeri cisimciklerin varlığı nadirdir. Ancak RİA'lı hastaların smearlerinde izlenebilirler (1,2).

Bir çalışmada, RİA kullanan 3374 hastanın servikovajinal smearlerinde 6 ay-15 yıl süreli takiplerde ciddi displazi veya malignite saptanmamıştır (6). Diğer bir çalışmada ise, hastaların %17.65'inde hafif derecede displazi saptandığı bildirilmektedir (7). RİA'nın uterin serviks ve endometriumun malign ya da premalign lezyonlarının sıklığında bir artışa neden olmadığı belirtilmektedir (8).

RİA kullanan hastaların servikovajinal smearlerinde izlenen sitomorfolojik değişikliklerin, displastik ya da neoplastik süreçlerden ayırımı zor olabileceğinden, çok dikkatli olunmalıdır. Bizim serimizde ASC-US ve AGH tanısı alan olgu sayısı oldukça düşüktür. Bu oranın düşük olmasının nedeni patoloğun RİA varlığından haberdar olmasıdır. Özellikle reproduktif çağıdaki bir kadında, kontrasepsiyon metodunun bilinmesi, yanlış pozitif tanıdan kaçınmada önemlidir.

RİA'nın çıkarılmasından sonra kontrol smearler ile takip yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Gupta PK. Microbiology, Inflammation, and Viral Infections. In: Comprehensive Cytopathology. Ed: Bibbo M. 2nd edition. Chapter 9. WB Saunders Company, Philadelphia, 1997: 125-61.
2. Berter JF, Orr JW, Holloway RW, Hatch KD, Shingleton HM. Psammoma bodies in a cervicovaginal smear associated with an intrauterine device. A case report. J Reprod Med 1987; 32: 147-8.
3. Sherman ME. Cytopathology. In: Blaustein's Pathology of the Fema-

le Genital Tract. Ed: Kurman RJ. 4th edition. Chapter 25. Springer-Verlag, New York, 1994: 1097-131.

4. Koss LG. Other Benign Disorders of the Cervix and Vagina. In: Diagnostic Cytology. Ed: Koss LG. 4th edition. Vol 1, Chapter 10. JB Lippincott Company, Philadelphia, 1992: 355-9.
5. Solomon D, Davey D, Kurman R. The 2001 Bethesda system. *Jama* 2002; 287: 2114-9.
6. Misra JS, Engineer AD, Das K, Tandon P. Cervical carcinogenesis

and contraception. *Diagn Cytopathol* 1991; 7 (4): 346-52.

7. Fiore N. Epidemiological data, cytology and colposcopy in IUD (intrauterin device), E-P (estro-progestogens) and diaphragms users. Study of cytological changes of endometrium IUD related. Clin Exp Obstet Gynecol 1986; 13: 34-42.
8. Petrov IUA, Kovaleva EA. Proliferative mucosal changes of the corpus and cervix uteri in woman using intrauterin contraceptives. Vopr Oncol 1986; 32: 49-52 (abstract).